

א א מ"י פ"ג מהל' שכינים יד סמך עשין פס ע"ש"ע ח"מ פ"י קט פס"ק א:
ב ב מ"י שם הלכה טו טו"ע שם פס"ק ד:
ג ג מ"י שם הלכה יח טור שם:
ד ד מ"י שם טו"ע שם פס"ק א:
ה ה ו ו מ"י שם הלכה טו וסמך שם טו"ע ח"מ פ"י קט פס"ק א:
ו ו מ"י שם טו"ע שם פס"ק ד:
ז ז מ"י פ"ג מהל' נבלים ה"ו סמך לארין רס טו"ע ח"מ פ"י רלו פס"ק חו:

רבינו גרשום

השותפין דאית להו חצר בשותפות ונתרצו לחלוק ולעשות מחיצה בונים את הכותל לאמצע: ג' גורא. כותל: כדמתן א' מחיצת הכרם שפירצו ליה היה לו שדה תבואה וזה היה לו כרם והיה כותל מחיצה מספקת בין השדה לכרם. ועכשיו נפרצה מחיצת כרמו דרש לחוש שלא יתערבו הורעים בכרם. אומרים לו בית דין לבעל הכרם גדרו.

א' ע' כמות' כאן ד"ה כמותא.

א' (לקמן ג.) ב"ק ק. (ומספיק לבלים פ"ג.)
ב' (נ"ל דמתני' א) ג' נ"ל ו"א"ת (ד' דף ד' א) דף ד'.

גליון הש"ס

חוס' דה' ל"פ"ק יב' סג' דא' בעי' אפר' ספד' לקחתיה. קשה לו למ"ל מדן' מנו ולא נכשטו י' הי' דנאמן לקחתיה מכה דשהי' הרבה מוכח שהוא של ה"י יב' נאמן מדשהי' הרבה מוכח שהוא בנה משלו ומא' חולמיה טענה לקוח טענתו ח"י בנימין:

הגהות הב"ח

א' בשבטא בגיול זה נותן: (ב) ח"ס ד"ה אומר וכו' דהוא המוקד:

מוסף רש"י

כפ"סין. מחיצות עין חותמה: (א) מחיצת הכרם. קיימא לן ה"ה גדר כימית זה סומך וזע"ס לגדר מכאן זה סומך גשמים לגדר מכאן (ב) אומר לו גדרו. של יוסף המנהל את ממשלתו בעת המחלוקה פירוש ומתקן: (שם ק' א').

השותפין. שיש להן חצר בשותפות ובמי שיהיו פתוחין למוכו וכל חצירות ששנו חכמים לפני הבתים הן ורוב תשמישן בחדר: **באמצע.** זה נותן מחלקו חצי מקום עובי הכותל וכן זה: **גויל גויה כפ"סין.** הכל מפרש בגמרא א' [ג]. **הכל כמנהג המדינה.** אם מנהג לבנות בגויל אין חצירו יכול לומר איני חפץ אלא גויה: **זה נותן ג' טפחים כו'. שפ"ק** כותל גויל ו' טפחים ושל גויה חמשה ושל כפ"סין ד' ושל לבנים ג'. **לפיכך.** הואיל ובתחלת הבנין חייבום חכמים לבנות בין שניהם אם נפל הכותל לאחר שנים רבים אין האחד יכול לומר כל הכותל בונה בחלקי ומשלי היו האבנים אש"פ שהחזיק יותר מחצירו וכגון שנפל הכותל בחלקו כדמפרש בגמ' [ד]. **וכן בגינה.** מחייבין את שניהן לבנות במקום שנהגו לגדור באמצע: **אבל בבקעה.** שדה הלגן: **מקום שנהגו כו'. בגמ' [ט].** מפרש מא' קאמר: ועושה חוץ **מבחוץ.** מפרש בגמ' [שס]. **ועושיין חוץ מכלן ומכלן.** להודיע ששניהם עשאוהו: **ג' גורא. כותל: א' כדמתן.** דקרי תנא לגודא מחלוקה: **מחלוקה הכרם.** סומך לזה הלגן של חצירו: **אומר לו.** לבעל הכרם גדרו אתה שלא יאסרו גפניך את תבואת השדה משום בלאים לפי שסמך בעל השדה את זרעיו סומך לגדר כדמתן בפרק שני (דף טו.) היה גדר כימית זה סומך לגדר מכאן את אילנותיו זה סומך לגדר את זרעיו מכאן וכשאין שם גדר תנן כפ' שני [שס] לא יטע אדם אילן סומך לשדה חצירו אלא"כ הרחיק ממנו ד' אמות כדי עבודת הכרם דבהכי הוא בלאים: **חורה ונפרצה אומר לו.** לגדור: **ודפנא** אבל פחות מכאן אפילו נהגו מנהג הדיוט הוא ומוכיח מכאן קודש

השותפין

אשרצו לעשות מחיצה בחצר בונים את הכותל באמצע מקום שנהגו לבנות גויל גויה כפ"סין לבינין בונים י' הכל כמנהג המדינה א' גויל י' זה נותן ג' טפחים וזה נותן ג' טפחים בגויה זה נותן טפחיים ומחצה וזה נותן טפחיים ומחצה בכפ"סין זה נותן טפחיים וזה נותן טפחיים בלבינין זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם י' וכן בגינה מקום שנהגו לגדור מחייבין אותו ויאלץ בבקעה י' מקום שנהגו שלא לגדור אין מחייבין אותו אלא אם רצה כונס לתוך שלו ובונה ועושה חוץ מבחוץ לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים שלו אם עשו מדרעו שניהם בונים את הכותל באמצע ועושיין חוץ מכאן ומכאן לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהם: **ג' גורא. סברוה מאי מחיצה גורא א' כדמתניא מחיצת הכרם שנפרצה אומר לו גדרו חורה ונפרצה אומר לו גדרו נתיאש**

השותפין. כולה נזקין חלל מסכתא היא כדמתנין בהגוזל קמא (ב"ק דף קג.) ובפ"ק דע"ז (דף א.) ואפי' לא היו חלל מסכתא נזקין לפרש למה נשנית מסכתא זו אחר ב"מ כדאשכחן דייקא גמ' בריש מס' שבועות (דף ב:) מכדי תנא ממכות סליק מ"ש דקמתי שבועות וכן בכמה מקומות והא' דאמר (ב"ק דף קג.) בתרי מסכתא אין סדר למשנה היינו לענין מחלוקת ואח"כ סתם משום דרבי לא שנה לתלמידיו כסדר המסכתות ופעמים שנה האחרונה קודם הראשונה ואור"י דהיינו טעמא משום דקאי אהך פירקא דלעיל (ב"מ דף קטו:) הבית והעלייה של ב' שנפלו חולקים בעצמם וכו' וקרי לכו התם בגמ' שותפין וקמתי נמי (שם דף קטו:) ב' גנות זו ע"ג זו וירק כימית דהוי ענין שותפות:

כפ"סין. מפרש בגמ' ארזי וקשה לר"י והכחיש (מכאן ק) וכפ"ס מעץ יעננה משמע שהוא של עץ ואור"י דשמתא היו מניחין ענבים מלמעלה ומלמטה: **בגויל זה נותן ג' טפחים כו'. והא' דלא קאמר בגויל ו' טפחים משום דלא נטעו למימר ו' לכל אחד וא"ת אמאי אנטרין למיתני מדת גויל וגויה כיון דמתן הכל כמנהג המדינה כמו שנהגו כן יעשו וי"ל דאם נהגו יותר מו' בגויל לא יעשה וכן כולם אלא כשיעור המפורש ומויזהר אם נהגו לעשות פחות מו' יעשה דאפילו אם נהגו בהולא ודפנא יעשה כדמפרש בגמרא וא"ת ומאי בעי בגמ' הכל כמנהג המדינה לאמאי מאי ומשני לאמאי אמר דנתיבי בהולא ודפנא לימא לאמאי כמנהג כל המקומות כמו שנהגו ונראה לר"ת דדוקא בהולא**

ודפנא אבל פחות מכאן אפילו נהגו מנהג הדיוט הוא ומוכיח מכאן קודש דע מנהגים שאין לסמוך עליהם אפילו היכא דמתן הכל כמנהג המדינה: **לפיכך אם נפץ הכותל וכו'. פ"י** לפי שבוים הכותל בעל כרחם או משום דהקטו זה לזה לעשות גודא ללישנא קמא וכגון דידוע לנו עדיין וזוכרים שהקטו זה לזה וללישנא בתרא משום היזק ראיא וא"ת ומאי איריא משום דבונים הכותל בעל כרחם בלאו הכי נמי היו של שניהם אפי' נפל לרשותא דחד מינייהו כיון דאין חוץ לא לזה ולא לזה כדפרין בגמרא ג' בקעה לא יעשה חוץ לא לזה ולא לזה וא"י הוה דהאך דנפל לרשותו מאי פריך הא נזקין לעשות חוץ שלא יפול לרשות אחר ויאמר שלו הן והא' דלמדין בהשואל (ב"מ דף ק.) גבי מחלקי פרה בתמור וכן בריש הבית והעלייה (שם דף קטו:) ולחייזו ברישותא דמאן קיימא וליהוי אידך המוילא מחצירו עליו הרואה היינו משום דהתם מתחילה מצור היה הדבר וברשות אחד מהן נולד הספק אבל הכא מעיקרא נולד הספק ואם ואלו אין לחלוק בעוד שהכותל קיים היו חולקין בשוה מספק אפילו לרצון דסומכוס דלית להו ממון המוטל בספק חולקין הכא מודו כיון דליכא הכא חזקה לזה יותר מלזה הילכך אפילו נפל לרשותא דחד מינייהו לא יפסיד האחר כמו והא' דלא אמר הכא כל דאליס גבר כמו זה אומר של אבותי (לקמן דף לז:) התם הוא דליכא דררא דממונא אבל הכא איכא דררא דממונא ומתקן ר"י דהיינו הך דפרין בגמרא ד) פשיטא כדפירש בקונטרס דאפילו לא פסיק לן דינא דמתניתין שמתחילה בין שניהם עשאוה בעל כרחם היו חולקין בשוה ואפילו דנפל לרשותא דחד מינייהו כדמוכח גבי בקעה ומשני לא לריכא דנפל לרשותא דחד מינייהו ושהו ברישותא דהוה דמרימא כיון דשהו ברישותא דהוה ניהמניה שעשאוה כולה * מינו דאיבעי אמר ממך לקחתיה והיה נאמן משום דשהו הרבה ואף על גב דאמר בריש הבית והעלייה דשותפין לא קפדי אהדי הכא מיירי דשהו יותר מכדי רגילות דאטו משום דשותפין ניהו לא יקפידו עד עולם ולא דמי לגודרות דאין להם חזקה (לקמן דף לו.) לפי שאין ידוע ביד מי הם אבל הכא לא היה לו להשהותו כל כך ברישותו קמ"ל כיון דמעיקרא על שניהם היה לעשות לא מהימן לומר שהוא עשה הכל דמינו במקום עדים הוא דאין ספקי שלא עשאה לבדו כיון שהיה יכול לדחוק את חצירו דבין שהיה עושה עמו אבל בבקעה אם שהו הרבה היה נאמן לומר שעשאה צמיגו דאי בעי אמר לקחתיה והאי שניא אינו אלא מאבנים אבל מקום הכותל נעלם פשיטא שחולקין אותו ואידי דנקט אבנים נקט המקום:

סברוה מאי מחיצה גורא. אע"ג דלכסוף קאי קאמר סברוה לפי שזה הלשון אינו עיקר מחמת פירכא דלקמן ודיחוי צעלמא הוא האי דמשני וכלשון שני הלכה וכן פוסק ר"ת ואגב דנקט בהאי לישנא סברוה נקט נמי בלישנא אחריתי ועוד אור"י דבפרק קמא דגדרים (דף יא.) איכא סברוה אע"ג דלכסוף קאי ומסיק הכי: **בד"ה ג' מחיצת הכרם שנפרצה.** יש ספרים דגרסי דמתן ואומר ר"ת שאינה משנה בשום מקום (ווא"כ) היכי פשיט מינה בהגוזל קמא (ב"ק דף ק.) וס' דר"מ דאין דינא דגרמי ואם היתה משנה הוה אחי שפיר דסתם משנה ר"ת היא ואומר ר"ת דמשמע ליה דאמאי כר"מ מכא מתניתין דכלאים דמייתי התם המסכת [את] גפטו על גבי תבואתו של חצירו [ה"ל] קידש וחייב באתריותו והיה סתם משנה היא הילכך היה נמי דקמתי קידש רבי מאיר היא ואלו להאריך כאן יותר: **אומר לו גדרו.** פירוש לבעל הכרם (ו) והוא המוקד דארבע אמות שאמרו להרחיק הוא בשביל עבודת הכרם כדאמר' ב' שני לקמן (דף טו.) ואפילו ר' יוסי דקאמר לקמן (דף יח: כה:) על היזק להרחיק את עצמו האמר רב אשי לקמן (דף כה:) מודי ר' יוסי בגרי דליה ואומר ר"י דלהכי קמתי אומר לו גדרו ולא קמתי חייב לגדור לפי שצריך להתרות בו ואם לא התרו בו לגדור אינו חייב באתריותו ולהכי נקט נמי תרי וימני נפרצה אומר לו גדרו אף פעם שניה כשנפרצה נזקין להתרותו שאינו סבור להיות חייב לגדור כל שעה ונפרצה פעם שלישית מספקא לר"י אם נזקין להתרותו כל שעה או שמא כג' בתרי וימני ואין נזקין להתרות בו יותר ור"ת מפרש דלהכי נקט תרי וימני לאשמועינן שאם בין מה שהוסף בנפרצה ראשונה ובין מה שהוסף בנפרצה שניה דאין מנערפין לאסור ומראשונה ראשונה בטלי והארכתי בהגוזל קמא (ב"ק דף ק:) ושם ובפרק במה ראשה (שם דף כה:):

נתיאש